

מצורע

הוציא להורג

שתי צפרים חיות. פירש"י חיות פרט לטרפות.

אוצר החכמה

אני ואחד מן התלמידים שאלו לרבינו הגאון זי"ע מה דפ"ק דחולין דבעי למילף דאזלינן בתר רובא דרובא ככולא למה לא הביא ראי' ממקרא זה דאמרינן חיות פרט לטרפות, דילמא הצפור ששלח על פני השדה טרפה ולא יצא ידי חובתו אלא וודאי דאזלי' בתר רובא דרוב הם כשרות.

אוצר החכמה

והשיב לנו כי בדרך פשוט אפשר לדחות ראי' זו לפי מה דאיתא שם בגמ' חולין דף קמ"א עד כמה משלח אמר ר' יודא כדי שתצא מתחת ידו, ואיתא שם ברש"י ואם יכול לחזור ולתופסה מותר וכ"מ שו"ע יו"ד ה' שלוח הקן סי' רצ"ב סעיף ד', ולאחר שיצא מתחת ידו יקחנה אם ירצה.

אוצר החכמה

והכי נמי גבי צפורי מצורע שאחר שתצא מתחת ידו או אפשר יתפשנה ויבדקנה או יהי' הטהרה — או אפשר לומר דכיון דכל טומאת מצורע תלוי' בדברי הכהן אם אמר טמא, יכול להיות שהכהן יש בכח (בו כח, איש) להתנות שאם יודמן לו כשרות לטהרתו הוא טמא ואם לאו טומאה מעיקרא ליתא לכן לא הביא הגמ' ראי' מזה, זה שמעתי מרבינו בעצמו זצ"ל.

עוד שמעתי מאחד מתלמידי, אין להקשות כיון דהוא על תנאי איך מביא קרבנות

דאפשר לומר דחולין שנשחטו בעזרה לא דאורייתא. וגם אין להקשות על התגלחת שהוא איך מגלח זקנו כיון דדברי הכהן שאמר טמא הוא רק על (תנאי, איש) אם יודמן כשרות ואם יודמן טרפה אינו טמא וא"כ עובר על איסור גלוח הזקן דלפי"ד הרמב"ם צריך להיות תגלחת המצורע בתער גם זה אין קושיא כ"כ דלהרמב"ם ספיקא דאורייתא מן התורה לקולא ויכול לקיים התגלחת מספיקא, אבל בכלל לא אמרי' רובא ככולא. (כתב יד מהרשי"ב)

שתי צפרים חיות טהורות. ועיין ברש"י חיות פרט לטרפות עכ"ל והוא מהגמ' חולין קמ"ו, וכן איתא בספרא ע"ש. והקשיתי לאדמו"ר זצ"ל מהגמרא חולין דף י"א דמייתי התם הגמרא כמה ראיות דאזלינן בתר רובא מעגלה ערופה דחומש דברים ומפרה אדומה דחומש במדבר ע"ש ואמאי לא הביאה הגמ' ראי' מפורשת זאת המוקדם בתורה דכיון דבעינן חיות פרט לטרפות (דטריפה אינה חי') וא"כ בשלמא הצפור השחוטה יכולים לבדוקה אם היא טריפה אמנם הצפור המשולחת דכתוב ושלח את הצפור החי' על פני השדה וא"כ אינו יכול לבדוקה אם היא טריפה וא"כ דילמא טריפה היא ולא נטהר המצורע אלא ע"כ דאזלינן בתר רובא, ועיין בקידושין ג"ז דאיתא התם דהצפור המשולחת מותרת באכילה דלא אסרה תורה שלח לתקלה, וא"כ משמע דשלחה באופן

שהיתה יכולה לברוח ושלא תחזור וא"כ קשה כנ"ל. ותירץ אדמו"ר וצ"ל דבפשטות נוכל לומר דהא דמפרשינן דהשילוח של הצפור הי' לחלוטין שתוכל לברוח וגמרינן מינה דמותרת לאכילה, דאל"ה לא אמרה תורה שלח לתקלה, היינו השתא דכבר קיימא לן דאולינן בתר רובא ולהכי סמכינן ארובא דלאו טריפה הוא ומשלחין אותה לחלוטין אמנם אי לא הוי ידעינן דאולינן בתר רובא מראיות אחרות המבוארות בחולין שם הייתי באמת מפרש דושלח על פני השדה הוא באופן שיכול לחזור ולצוד אותה ולבודקה אם היא טריפה דאל"ה לא נטהר המצורע, וא"כ לא מוכח מזה כלל דאולינן בתר רובא אמנם הוא דוחק לומר כן ע"כ תירץ אדמו"ר וצ"ל באופן אחר והוא דאיתא במשניות במס' נגעים פ"ג הלכה א' הכל כשרים לראות את הנגעים אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן אומרים לו אמור טמא, והוא אומר טמא (אומרי' לו) אמור טהור והוא אומר טהור ועיין בהרע"ב שם ובתוי"ט ועיין ברש"י פ' ל"ו ד"ה בטרם יבא ע"ש, וא"כ כאן שהטומאה והטהרה ביד כהן וכ"ז שלא אמר הכהן שהוא טמא אינו טמא עדיין אף אם יש בו כל סימני טומאה, וא"כ אם הכהן יאמר שהוא טמא על תנאי כך וכך למשל אם יאמר אם ירדו גשמים היום אני אומר טמא, ואם לא ירדו גשמים אינני אומר טמא, א"כ אם לא ירדו גשמים איננו טמא כלל דהא באופן זה לא אמר הכהן שהוא טמא וא"כ נוכל לומר, דהכהן בעת שאמר על המצורע שהוא טמא הי' אומר אני אומר טמא אם יתקיים ככל האמור

בתורה, דהיינו בעת שיתרפא המצורע מצרעתו יקחו בעבורו שתי צפרים חיות, ויקיימו בו ככל האמור בפרשה והצפרים יהיו חיות פרט לטרפות כרצון התורה למען שיטהר מצרעתו, ואם הצפרים יהי' אחת מהן טריפה וא"כ לא נתקיים רצון התורה שיטהר באופן זה, על זה האופן לא אמר כלל הכהן מתחילה שהוא טמא, ואף אם הכהן לא התנה מפורש התנאי הזה, מ"מ דעת ב"ד מתנה זה התנאי עפ"י דין תוה"ק כמבואר, וא"כ אין שום ראי' מזה דאולינן בתר רובא, דגם אי לא אולינן בתר רובא אין לחוש דילמא אחת מהן טריפה, דכיון דתלוי באמירת כהן, ועל דעת זה לא אמר כלל הכהן שהוא טמא, וא"כ ניטהר ממה נפשך ודו"ק. עוי"ל דכיון דתלוי באמירתו של כהן דוקא, ואם ישראל אומר שהוא טמא אינו כלום אף שיהי' הת"ח היותר גדול, וא"כ אין לחוש בכאן דילמא אחת מהצפרים היא טריפה, אם לא אולינן בתר רובא, דהא אי לא אולינן בתר רובא, א"כ יש לחוש על הכהן דשמא איננו כהן כלל, דדילמא אבי הכהן לאו אביו הוא כמבואר בחולין, וא"כ כיון שאיננו כהן לא נטמא המצורע כלל באמירתו, וא"כ כל עיקר הטומאה שלו הוא מכח דאולינן בתר רובא, ולהכי סומכין גמי על זה הטהרה ואולינן בתר רובא ואמרינן דהצפרים הם כשרות, אבל הגמ' רוצה להביא ראי' מפרה אדומה דשם הטומאה היא בבירור וודאי ולא מכח רובא ובכל זאת סומכין על האפר פרה לטהר אותו מכח הרובא דהפרה כשירה היתה ולא טריפה, וכן יתר הראיות שהגמ' מביא שמה הוא כעין זה